

רְאִישֵׁיכֶם וְהַנְּשָׂאוֹ פִתְחֵי עוֹלָם. וּבְגִין אֵלֹהֵי שְׂעָרִים
 דְּאֲנֹן דְּרַגְיָן עֲלָיִן בְּגִינְיָהוּ אֲתִידַע קְדָשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא. וְאִי לָא לָא יִכְלִין לְאַתְדַּבְּקָא בֵּיהּ.

תא חזי, דהא נשמתא דבר נש לאו איהו (נ"א לא איהו)
 מאן דיכיל למנדע לה, אלא בגין אלין שויפין
 דגנופא ואנון דרגין דעבדין אומונתא דנשמתא בגין
 כך אתידע ולא אתידע. כך קדשא בריך הוא אתידע
 ולא אתידע בגין דאיהו נשמתא לנשמתא רותא
 לרוחא גניו וטמיר מכלא, אבל באנון שערין דאנון
 פתחין לנשמתא אתידע קדשא בריך הוא.

תא חזי, אית פתחא לפתחא ודרגא לדרגא, ומנייהו
 ידיע יקרא דקדשא בריך הוא. פתח האהל,
 דא הוא פתחא דצדק. כמה דאת אמר (תהלים קיח)
 פתח"ו ל"י שער"י צד"ק וגו' דא פתחא קדמאה

לשון הקודש

נודע. כך הקדוש ברוך הוא נודע ולא
 נודע, משום שהוא נשמה לנשמה, רוח
 לרוח, גנוו וטמיר מן הכל. אבל באותם
 השערים, שהם פתחים לנשמה, נודע
 הקדוש ברוך הוא.

בא ראה, יש פתח לפתח ודרגה לדרגה,
 ומתם ידוע כבודו של הקדוש ברוך הוא.
 פתח האהל – זהו פתח של צדק, כמו
 שנאמר (שם קיח) פתח"ו ל"י שער"י צד"ק

איזה שערים? כמו שנאמר (תהלים כד) שאו
 שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם.
 ומשום השערים הללו, שהם דרגות
 עליונות, בגללם נודע הקדוש ברוך הוא,
 ואם לא – לא יכולים להתדבק בו.

בא ראה, הרי נשמת האדם אין הוא
 ואין מי שיכול לדעת אותה, אלא על ידי
 אברי הגוף, והם הדרגות שעושות
 אמנות הנשמה. משום כך נודע ולא

לְאֶעְלָא בֵּיהּ, וּבְהַאי פְּתָחָא אֲתַחֲזִין כָּל שְׂאֵר פְּתַחִין
עֲלָאִין. מָאן דְּזָכִי לְהַאי (פְּתָחָא) זָכִי לְמַנְדַּע בֵּיהּ וּבְכַלְהוּ
שְׂאֵר פְּתַחִין בְּגִין דְּכַלְהוּ שְׂרָאן עֲלִיהּ.

וְהַשְׂתָּא דְּפְתָחָא דָּא לֹא אֲתִידַע. בְּגִין דִּישְׂרָאֵל
בְּגִלּוּתָא וּכְלָהוּ פְּתַחִין אֲסַתְּלָקוּ מִנִּיהּ וְלֹא
יִבְלִין לְמַנְדַּע וְלֹא תִדְבַקָּא. אֲבָל בְּזַמְנָא דִּיפְקִין
יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא זְמִינִין כְּלָהוּ דְרַגְיָן עֲלָאִין לְמִשְׁרֵי
עֲלִיהּ בְּדָקָא יְאוּת.

וּכְדִין יִנְדַּעוּן בְּנֵי עֲלָמָא חֲכַמְתָּא עֲלָאָה יִקִּירָא מַה
דְּלֹא הוּוּ יְדַעִין מִקְדַּמַּת דְּנָא. דְּכַתִּיב, (ישעיה

י"א) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה
וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת יְיָ. כְּלָהוּ זְמִינִין לְאִשְׂרָאָה
עַל הַאי פְּתָחָא תַּתְּאָה דְּאִיהוּ פֶּתַח הָאֲהֵל. וּכְלָהוּ
זְמִינִין לְאִשְׂרָאָה עַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּגִין לְמִידֻן עֲלָמָא

לשון הקודש

כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת לְשָׂרוֹת עָלָיו
כְּרָאוּי.

וְאִזּוּ יְדַעוּ בְּנֵי הָעוֹלָם חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה
נִכְבְּדָה מַה שְׂלֵא הִיוּ יוֹדְעִים מִקְדָּם לְזוּה, שְׂכַתוּב
(ישעיה י"א) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ
חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת
וְיִרְאָת ה'. כְּלָם עֲתִידִים לְשָׂרוֹת עַל
הַפְּתַח הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא פֶּתַח הָאֲהֵל,
וּכְלָם עֲתִידִים לְשָׂרוֹת עַל מַלְךְ הַמְּשִׁיחַ

וְגו'. וְהוּוּ פֶּתַח רֵאשׁוֹן לְהַכְנִס בּוֹ, וּבְפֶתַח
הַזֶּה נִרְאִים כָּל שְׂאֵר הַפְּתָחִים הָעֲלִיּוֹנִים.
מִי שְׂזוּכָה לְזוּה וּלְפֶתַח, זוּכָה לְדַעַת אוֹתוֹ
וּבְכָל שְׂאֵר הַפְּתָחִים, מִשׁוּם שְׂכָלָם
שׂוֹרִים עָלָיו.

וְעַכְשָׁיו שְׂפִתָּה זֶה לֹא נוֹדַע, מִשׁוּם
שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלּוּת וּכְל הַפְּתָחִים הַסְּתִלְקוּ
מִמֶּנּוּ וְלֹא יוֹכִלִים לְדַעַת וְלְדַבֵּק. אֲבָל
בְּזַמֵּן שִׁישְׂרָאֵל יֵצְאוּ מִן הַגְּלוּת, עֲתִידוֹת

דְּכַתִּיב וְשִׁפֹּט בְּצַדִּיק דְּלִים וְגו'.

בְּגִינֵי כֶּךָ פֶּד אֶתְבַּשֵּׁר אֲבָרְהָם, הָאִי דִרְגָא הָוָה
אָמַר בְּמָה דְאֶתְמַר דְּכַתִּיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב
אֵלֶיךָ פָּעַת חֵיה. וַיֹּאמֶר, לֹא כְתִיב מָאן הָוָה. וְדָא
הוּא פְתַח הָאֱהֶל. וְעַל דָּא וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת הָאִי דִרְגָא
דְהָוָה מְלִיל עֲמִיָּה מָאן דְלֹא הָוָה שְׁמַעַת מִקְדָּמַת
דְּנָא. דְכַתִּיב וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת פְּתַח הָאֱהֶל דְהָוָה מִבְּשֵׁר
וַאֲמַר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ פָּעַת חֵיה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה
אֲשֶׁתֶּךָ.

תָּא חֲזִי, בְּמָה הוּא תְּכִיבּוּתָא דְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְגַפְיָה דְאֲבָרְהָם, דְהָא לֹא נָפַק מֵיָּה יַצְחָק עַד
דְאֶתְגַּזֵּר, לְבַתֵּר דְאֶתְגַּזֵּר אֶתְבַּשֵּׁר בִּיה בְּיַצְחָק, בְּגִין
דְאִיהוּ בְּדִין זִרְעָא קְדִישָׁא, וְעַד לֹא אֶתְגַּזֵּר לֹא אִיהוּ
זִרְעָא קְדִישָׁא. וּבְדִין אִיהוּ בְּמָה דְכַתִּיב, (בראשית א) אֲשֶׁר
זָרְעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ.

לשון הקודש

שְׁכַתוּב וְשִׁפֹּט בְּצַדִּיק דְלִים וְגו',
שְׁהִיְתָה מִבְּשֵׁרָת וַאֲמַרְתָּ שׁוּב אֲשׁוּב
אֵלֶיךָ פָּעַת חֵיה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אֲשֶׁתֶּךָ.
בָּא רָאָה בְּמָה תְּכִיבּוּתָהּ הַקְדוּשָׁא בְּרוּךְ
הוּא לְאֲבָרְהָם, שְׁחֵרֵי לֹא יַצָּא מִמֶּנּוּ יַצְחָק
עַד שְׁנִמּוּל. אַחַר שְׁנִמּוּל הַתְּבַשֵּׁר עַל
יַצְחָק, מִשׁוּם שְׂאֵז הוּא זִרְע קְדוּשָׁא, וְסָרַם
שְׁנִמּוּל אִינוּ זִרְע קְדוּשָׁא, וְאֵז הוּא כְּמוֹ

כְּדִי לְדוֹן הָעוֹלָם, שְׁכַתוּב וְשִׁפֹּט בְּצַדִּיק
דְּלִים וְגו'.

מִשׁוּם כֶּךָ, בְּשֵׁהַתְּבַשֵּׁר אֲבָרְהָם, הַדְּרָגָה
הַזֹּאת הִיְתָה אוֹמַרְתָּ כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר שְׁכַתוּב
שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ פָּעַת חֵיה. וַיֹּאמֶר – לֹא
כְּתוּב מִי הִיְתָה, וְהוּוּ פְתַח הָאֱהֶל. וְעַל זֶה
וְשָׂרָה שְׁמַעַת דְּרָגָה זֹאת הִיְתָה מְדַבֵּרְתָּ
עִמּוֹ מַה שְׁלֹא הִיְתָה שׁוֹמַעַת מִקְדָּם לְזֶה,

וְתָא חַוִּי, עַד לָא אֶתְגַּזֵּר אַבְרָהָם הֵהוּא זִרְעָא דִּילֵיהּ
 לָא הָוָה קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּנַפְק בְּגוּ עֶרְלָה
 וְאֶתְדַבֵּק בְּעֶרְלָה לְתַתָּא. לְבַתֵּר דְּאֶתְגַּזֵּר נָפֵק הֵהוּא
 זִרְעָא בְּגוּ קַדִּישָׁא, וְאֶתְדַבֵּק בְּקַדוּשָׁה דְּלַעִילָא וְאוּלִיד
 לַעִילָא, וְאֶתְדַבֵּק אַבְרָהָם בְּדַרְגִּייהּ בְּדַקָּא יְאוּת. תָּא
 חַוִּי, בַּד אוּלִיד אַבְרָהָם לְיַצְחָק נָפֵק קַדִּישָׁא בְּדַקָּא
 יְאוּת. וְהֵא (נ"א וְדָא) מִיָּא אַעֲדוּ וְאוּלִידוּ חֲשׂוּכָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאִיל יוֹמָא חַד לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי.
 אָמַר לֵיהּ הֵא דְקָרָא לֵיהּ קַדִּישָׁא בְּרִידָא הוּא
 יַצְחָק וְכִתִּיב וְקִרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יַצְחָק. אַפְּאִי, דְּהָא
 אֶתְחַוִּי דְעַד לָא נָפֵק לְעֵלְמָא קָרָא לֵיהּ יַצְחָק. אָמַר
 לֵיהּ הָא אֶתְמַר דְּאַשָּׁא נָטַל מִיָּא. דְּהָא מִיָּא מְסַטְרָא
 דְּגִבּוּרָה קָא אֶתְיִין. וְתוּ (נ"א וְתָא שָׂאִיל לְחוּ לְלוֹאִי) (שָׂאִיל לֵיהּ) לְוָאִי
 דְּאֶנּוּן בְּדִיתִין לְהֵהוּא סְטְרָא בְּמֵאֵי זִמְרָא וְתִשְׁבַּחֵן

לשון הקודש

חֲשָׁד.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאִיל יוֹם אֶחָד אֶת רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אַבּוּי. אָמַר לוֹ, זֶה שְׁקָרָא לוֹ
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַצְחָק, שְׁפַתּוֹב וְקִרְאתָ
 אֶת שְׁמוֹ יַצְחָק, לָמָּה? שְׁהָרִי נִרְאָה שְׁעַד
 שְׁלֵא יַצֵּא לְעוֹלָם קָרָא לוֹ יַצְחָק? אָמַר לוֹ,
 הָרִי נִאֲמַר שְׂאֵשׁ לּוֹקַחַת מִיָּם, שְׁהָרִי
 הַמִּיָּם בָּאִים מֵעַד שֶׁל הַגִּבּוּרָה, וְעוֹד נִיָּא
 וְבֵא תִשְׁאַל מִהַלּוּיָם וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הַלּוּיָם שְׁהִם

שְׁפַתּוֹב (בְּרֵאשִׁית א) אֲשֶׁר זִרְעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ.
 וְנִבְּא וּרְאָה, טָרַם שְׁנַמּוּל אַבְרָהָם זִרְעוּ
 לָא הָיָה קְדוּשׁ, מְשׁוּם שְׁיַצֵּא מִתּוֹךְ עֶרְלָה
 וְהַדְּבֵק בְּעֶרְלָה לְמַטָּה. אַחַר שְׁנַמּוּל, יַצֵּא
 אוֹתוֹ הַזֶּרַע בְּתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, וְנִדְּבֵק
 בְּקַדִּישָׁה שְׁלַמְעֵלָה וְהוּלִיד לְמַעְלָה, וְנִדְּבֵק
 אַבְרָהָם בְּדַרְגִּיתוֹ פְּרָאוּי. בֵּא רְאָה,
 בְּשֵׁהוּלִיד אַבְרָהָם אֶת יַצְחָק, יַצֵּא קְדוּשׁ
 פְּרָאוּי. וְאַלּוּ (וְדָאִין) הַמִּיָּם שְׁהָרוּ וְהוּלִידוּ

לְקַבֵּיל הָאֵי סִטְרָא, בְּגִין כִּד יַעֲחֹק אִיהוּ תְּדוּהַ תְּדוּהַ בְּגִין
דְּאֵתֵי מִתְּהוּא סִטְרָא וְאִתְדַבֵּק בֵּיתָא.

תָּא חַוִּי, יַעֲחֹק בְּדִיתוּתָא תְּדוּהַ דְּאִחְלַף מִיָּא בְּאֶשָּׁא
וְאֶשָּׁא בְּמִיָּא, וְעַל דָּא אֶקְרִי חֲכִי. וּבְגִין כִּד
קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא קָרִי לִיהָ ^(דף קד ע"א) חֲכִי עַד לָא יַפּוּק
לְעֵלְמָא שְׂמָא דָּא וְאוּדַע לִיהָ לְאַבְרָהָם.

וְתָא חַוִּי, בְּכִלְהוּ אֲחֵרֵינִין שָׁבַק לִוֵן קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
לְמַקְרִי לִוֵן שְׂמָהֶן, וְאֶפִּילוּ נָשִׁי הוּוּ קָרְאֵן
לְבְנֵיהוּ שְׂמָהֶן, אֲבָל חֲכָא לָא שָׁבַק קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
לְאַמִּיָּה לְמַקְרִי לִיהָ שְׂמָא אֶלָּא לְאַבְרָהָם, דְּכִתִּיב
וְקִרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יַעֲחֹק אֲנֹתִי וְלֹא אֲחֵרָא, בְּגִין
לְאִחְלָפָא מִיָּא בְּאֶשָּׁא וְאֶשָּׁא בְּמִיָּא לְאַכְלָלָא לִיהָ
בְּסִטְרֵיהָ.

לשון הקודש

וּבֵּיא וּרְאֵה, בְּכָל הָאֲחֵרִים הַשְּׂאִיר לָהֶם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקִרְאָא לָהֶם שְׁמוֹת,
וְאֶפִּילוּ נָשִׁים הָיוּ קוֹרְאוֹת לְבְנֵיהֶן שְׁמוֹת,
אֲבָל כָּאֵן לֹא הַשְּׂאִיר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאִמּוֹ לְקִרְאָא לוֹ שֵׁם, אֶלָּא לְאַבְרָהָם,
שֶׁכִּתוּב וְקִרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יַעֲחֹק. אֲתָהּ וְלֹא
אֲחֵר. בְּדִי לְהַחֲלִיף מִיָּם בְּאֶשׁ וְאֶשׁ בְּמִיָּם
לְהַכְלִילוּ בְּעַדוֹ.

מִשְׁמָחִים לְאוֹתוֹ הַצַּד בְּכָלִי וְזָכַר
וְתִשְׁבְּחוֹת כְּגִנְדַּר הַצַּד הַזֶּה, מִשּׁוֹם כִּד
יַעֲחֹק הוּא תְּדוּהַ, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא כָּא מְאוֹתוֹ
צַד וְנִדְבֵּק בּוֹ.

כֵּן רְאֵה, יַעֲחֹק צְחוּק, תְּדוּהַ שְׂמִיחָא
מִיָּם בְּאֶשׁ וְאֶשׁ בְּמִיָּם, וְעַל זֶה נִקְרָא כִּד.
וְלִכֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרְא לוֹ כִּד
בְּטָרָם יֵצֵא לְעוֹלָם בְּשֵׁם זֶה וְהוֹדִיעַ
לְאַבְרָהָם.

בִּיּוֹן דְּאַתְּבִישׁר אַבְרָהָם בְּיַצְחָק, מַה כְּתִיב וַיִּקְוּמוּ
 מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סָדוֹם. רַבִּי
 אֶלְעָזָר אָמַר הָא חֲזוּ, כַּמָּה אֲנַהֲג קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 טִיבו עִם כָּל בְּרִיין וְכָל שְׂפֵן לְאֲנוּן דְּאֲזִילי בְּאַרְחוּי,
 דְּאֲפִילוּ בּוֹמְנָא דְּבָעֵי לְמִידָן עֲלֵמָא, אִיהוּ גָרִים לְמָאן
 דְּרָחִים לִיה לְמוֹזְבֵי בְּמַלְהָ עַד לָא יִיתֵי הַהוּא דִּינָא
 לְעֲלֵמָא.

דְּתַנִּינָן בְּשַׁעֲתָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לִיה לְבַר
 נֶשׁ, מִשְׁדַּר לִיה דּוֹרוּנָא, וּמָאן אִיהוּ,
 מִסְפִּנָּא, בְּגִין דִּיזְבִי בֵּית. וּבִיּוֹן דְּזָבִי בֵּית, אִיהוּ
 אֲמִשְׁוֹךְ עֲלִיה חַד חוּטָא דְּחֶסֶד דְּאַתְּמִשְׁוֹךְ מִסְטַר
 יְמִינָא וּפְרִישׁ אַרְיִשִׁיה וְרָשִׁים לִיה, בְּגִין דְּכַד יִיתֵי
 דִּינָא לְעֲלֵמָא הַהוּא מְחַבְּלָא יְזַדְּהַר בֵּית, וְזַקִּיף עֵינָיו
 וְחָמָא לְהַהוּא רְשִׁימוּ וּכְדִין אֲסַתְלַק מִנִּיה וְאַזְדַּחַר

לשון הקודש

שִׁשְׁלִישִׁינֵנוּ, בְּשַׁעֲה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אוֹהֵב אֶת הָאָדָם, שׁוֹלַח לוֹ דּוֹרוֹן, וּמִיָּהוּ?
 הָעֵנִי, כְּדֵי לְזַכּוֹת בּוֹ. וּבִיּוֹן שְׁזוּכָה בּוֹ,
 הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּטָא אַחַד שֶׁל חֶסֶד
 שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַיְמִין וּפּוֹרֵס עַל רֵאשׁוֹ
 וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁכְּשִׁיבָא הַדִּין לְעוֹלָם,
 אוֹתוֹ הַמְּשַׁחִית יְזַהַר בּוֹ, וּמְרִים עֵינָיו
 וְרוֹאֵה אוֹתוֹ הָרִשָּׁם, וְאִזּוּ מִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ
 וְנִזְהַר עָלָיו. מִשּׁוֹם כֵּךְ מְקַדִּים הַקְּדוֹשׁ

בִּיּוֹן שֶׁהַתְּבִישׁר אַבְרָהָם בְּיַצְחָק, מַה
 כְּתוּב? וַיִּקְוּמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִפוּ עַל
 פְּנֵי סָדוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כַּאֲרַא
 כַּמָּה גוֹהֲג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹבָה עִם
 כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְכָל שְׂפֵן לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים
 בְּדַרְכָּיו, שְׁאֲפִלוּ בְּזִמְן שְׁרוּצָה לְדוֹן אֶת
 הָעוֹלָם, הוּא גָרִים לְמִי שְׁאוֹהֵב אוֹתוֹ
 לְזַכּוֹת בְּדָבָר עַד שֶׁלֹּא יָבֵא אוֹתוֹ הַדִּין
 לְעוֹלָם.

בִּיה. בְּגִינֵי כֶךְ אֶקְדִּים לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַה
דִּיזְבִּי.

וְהָא חַיִּי, כַּד פְּעִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְתָּא דִּינָא
עַל סְדוּם, אֲזִיבִי קַדְשֵׁם לְאַבְרָהָם וְשִׁדְר לִיה
דִּירוּנָא לְמִזְבִּי עִמָּהוֹן בְּגִין לְשׁוּבָא לְלוּט בַּר אַחֵהָ
מִתַּמָּן, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם
וַיִּשְׁלַח אֶת לוּט מִתּוֹךְ הַחֲפֹכָה. וְלֹא כְּתִיב וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת לוּט, דְּהָא בְּזִכּוּתֵיה דְאַבְרָהָם אֲשֶׁתִּזְוֵב.
וּמֵאֵי וַיִּזְכֹּר, דְּדַכִּיר לִיה מָאֵי דְאֲזִיבִי קַדְשֵׁם עִם אֲנָוִן
תַּלְתַּת מַלְאָכִין.

בְּגִוּוֹנָא דָּא בַר נָשׁ דִּיזְבִּי בְּעֻדָּקָה עִם בְּנֵי נָשָׂא,
בְּשַׁעְתָּא דִּינָא שְׂרִיא בְּעֻלְמָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אֲדַבֵּר לִיה לְהִתְחַיָּא עֻדָּקָה דְעַבְד. בְּגִין דְּבָכַל
שַׁעְתָּא דִּזְבִּי בַר נָשׁ חָכִי אֲכְתִיב עֲלֵיהָ לְעִילָא, וְאַפִּילוּ
בְּשַׁעְתָּא דִּינָא שְׂרִיא עֲלוּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲדַבֵּר

לשון הקודש

ברוך הוא במה שזינבה.

וּבַא וּרְאָה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַבִּיא דִּין עַל סְדוּם, זָכָה קַדְשֵׁם אֶת
אַבְרָהָם וְשִׁלַּח לוֹ דִּירוּן לְזִכּוּת עִמָּהֶם כְּדִי
לְהַצִּיל אֶת לוּט בֶּן אֲחִיו מִשָּׁם. זֶהוּ
שְׁכַתְּוֵב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח
אֶת לוּט מִתּוֹךְ הַחֲפֹכָה, וְלֹא כְּתוּב וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת לוּט, שֶׁהָרִי בְּזִכּוּת אַבְרָהָם

נֶצַל. וּמַה זֶה וַיִּזְכֹּר? שֶׁזָּכַר אוֹתוֹ מַה
שִׁזְכָּה קַדְשֵׁם עִם אוֹתָם שְׁלִשֶׁת הַמַּלְאָכִים.
כִּמּוֹ זֶה, בֶּן אָדָם שִׁזְכָּה בְּעֻדָּקָה עִם בְּנֵי
אָדָם, בְּשַׁעְתָּא שְׂדִין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא זֹכֵר לוֹ אֶת אוֹתָהּ הַעֻדָּקָה
שֶׁעָשָׂה. מִשּׁוּם שֶׁבָכַל שַׁעְתָּא שִׁזְכָּה בֶּן
אָדָם, כֶּךָ נִכְתָּב עֲלוּי לְמַעְלָה. וְאַפִּילוּ
בְּשַׁעְתָּא שְׂדִין שׁוֹרָה עֲלוּי, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ

לִיה לְהֵתוּא טִיבוּ דְעֵבֵד וְזָכָה עִם בְּנֵי נִשְׂאָ. כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, (משלי יא) וְצַדִּיקָה תִצְלֵל מִמְּוֹת. בְּגִינֵי כֶךְ
 אֶקְדִים לִיה קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם בְּגִין דִּיזִיבֵי
 וַיִּשְׁזַיב לְלוּט.

וַיִּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדוּם. תָּא חַזִּי, וַיִּקְוֹמוּ מִשָּׁם
 הָאֲנָשִׁים. מֵהֵיחָא סְעוּדָה דְאַתְקִין לִזְוֵן
 אַבְרָהָם וְזָכָה בְּהוּ. אָף עַל גַּב דְּמִלְאָכִין הָוּוּ, זָכָה
 בְּהוּ, וְכָל תְּהוּא מִיכְלָא לָא אֲשַׁתָּאֵר מִנִּיהַ כְּלוּם,
 בְּגִינֵי דְאַבְרָהָם, וְלִמְזִיבֵי בֵיתָ, דְּהָא כְּתִיב וַיֹּאכְלוּ
 בָּאֲשָׁא דְלַחֲזוֹן אֶתְאָכִיל.

וְאִי תִימָא הָא תְּלַת מִלְאָכִין הָוּוּ. תָּא אֲשָׁ"א. וְהָא
 מִי"א. וְהָא רוּחָ"א. אֵלָא כָּל חַד וְחַד כְּלִיל
 בְּחִבְרִיָה וּבְגִינֵי כֶךְ וַיֹּאכְלוּ. בְּגִוּוּנָא דָּא (שמות כד) וַיִּחְזוּ
 אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אֶכִּילָה וְדָאִית אֶכְלוּ

לשון הקודש

מִלְאָכִים, זָכָה בְּהֵם. וְכָל אוֹתוּ מֵאֶכֶל לָא
 נִשְׂאֵר מִמְּנוּ כְּלוּם, מִשׁוּם אַבְרָהָם,
 וְלִזְכוּתוֹ, שְׁחֵרֵי כְּתוּב וַיֹּאכְלוּ, בָּאֲשָׁ
 שְׁלָהֶם נֶאֱכַל.

וְאֵם תִּיאַמַר, הֲרֵי שְׁלִשָּׁה מִלְאָכִים הָיוּ?
 זֶה אֲשָׁ"שׁ וְזֶה מִי"ם וְזֶה רוּחָ"ת. אֵלָא כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד כְּלוּל בְּחִבְרוֹ, וּמִשׁוּם כֶּךְ
 וַיֹּאכְלוּ. כְּמוֹ זֶה (שמות כד) וַיִּחְזוּ אֶת

הוּא זֹכֵר אֶת אוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה וְזָכָה
 עִם בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא) וְצַדִּיקָה
 תִצְלֵל מִמְּוֹת. מִשׁוּם כֶּךְ הַקְדִּים הַקְדוּשׁ
 כְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, כְּדִי שְׁיִזְכֶּה וַיִּצְלֵל
 אֶת לוּט.

וַיִּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סְדוּם. בָּא רֵאָה, וַיִּקְמוּ
 הָאֲנָשִׁים מִשָּׁם, מֵאוֹתָהּ סְעוּדָה שֶׁתִּקְוֶן
 לָהֶם אַבְרָהָם וְזָכָה בְּהֵם. אָף עַל גַּב שְׁחֵרֵי

דַּאֲתִּזְנוּ מִן שְׂכִינְתָא, אוֹף הָבֵא וַיֹּאכְלוּ גְרָמוּ (נ"א גְרָמוּ רָמוּ) לְאֲתִּזְנָא (מַנִּיחָא) מִהֵהוּא סְטָרָא דְאַבְרָהָם אֲתִּדְבַק בֵּיהּ, וּבְגִין כֹּךְ לֹא אֲשָׂארוּ מִמָּה דִּיהִיב לִזְן אַבְרָהָם כְּלוּם.

כְּגִזְנָא דָּא בְּעֵי לִיָּה לְפָר נָשׁ לְמִשְׁתֵּי מִהֵהוּא כְּסָא דְבִרְכָה, בְּגִין דִּיזִיבֵי לְהֵהִיא בְּרָכָה דְלְעִילָא. אוֹף אֲנִזְן אֲכָלוּ מִמָּה דְאֲתִקִּין לִזְן אַבְרָהָם בְּגִין דִּיזִכּוֹן לְאֲתִּזְנָא מִסְטָרָא דְאַבְרָהָם. דִּהָא מִהֵהוּא סְטָרָא נָפִיק מִזְנָא לְכֻלְהוּ מִלְּאֲכֵי עֲלָאֵי. וַיִּשְׁקִיפוּ, אֲתַעְרוּתָא דְרַחֲמֵי לְשִׁיזְבָא לְלוּט. כְּתִיב הָבֵא וַיִּשְׁקִיפוּ וּכְתִיב הָתָם (דְּבָרִים כ"ו) הַשְׁקִיפָה מִמַּעֲוֹן קִדְשֶׁךָ. מַה לְהִלָּן לְרַחֲמֵי אוֹף הָבֵא לְרַחֲמֵי.

וְאַבְרָהָם הוֹלִיךְ עִמָּם לְשִׁלְחָם. לְמַעַבְד לִזְן לְוִיָּה. אָמַר רַבִּי יִיסָא אִי תִימָא דְאַבְרָהָם יַדַּע

לשון הקודש

אַבְרָהָם כְּדֵי שִׁיזְכוּ לְהוֹזִין מִהַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהָרִי מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצֵא מִזְוֹן לְכָל הַמִּלְּאָכִים הָעֲלִיּוֹנִים. וַיִּשְׁקִפוּ, הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רַחֲמִים לְהַצִּיל אֶת לוּט. כְּתוּב כֹּאן וַיִּשְׁקִפוּ, וּכְתוּב שָׁם (דְּבָרִים כ"ו) הַשְׁקִיפָה מִמַּעֲוֹן קִדְשֶׁךָ. מַה לְהִלָּן לְרַחֲמִים – אִף כֹּאן לְרַחֲמִים.

וְאַבְרָהָם הוֹלִיךְ עִמָּם לְשִׁלְחָם, לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְוִיָּה. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם תֹּאמַר

הַאֲלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אֲכִילָהּ וְדָאִית הֵם אֲכָלוּ, שְׁנִזְנוּ מִהַשְׂכִּינָה. אִף כֹּאן וַיֹּאכְלוּ – גְרָמוּ וְנ"א גְרָמוּ רָמוּ לְהוֹזִין וּמִמֵּנוּ מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁאַבְרָהָם נִדְבַק בוֹ, וּמִשׁוּם כֹּךְ לֹא הֲשִׁאִירוּ כְלוּם מִמָּה שֶׁנִּתֵּן לָהֶם אַבְרָהָם.

כְּמוֹ כֵּן צְרִיךְ הָאָדָם לְשַׁתּוֹת מֵאוֹתָהּ כּוּם שֶׁל בְּרָכָה כְּדֵי שִׁיזְכֶּה לְאוֹתָהּ בְּרָכָה שְׁלֹמֵעֲלָהּ, אִף הֵם אֲכָלוּ מִמָּה שֶׁתִּקֵּן לָהֶם

דמלאבין אנון אמאי אעביד לון לזויה. אלא אמר
 רבי אלעזר אף על גב דהנה ידע (רגיל הנה למעבד לכלהו בני
 נשא דומינין עמיה למעבד לון לזויה) (ג"א מה דהנה רגיל למעבד עם בני נשא עבד בהו
 ואלוי לון) בגין דכך אעטרין ליה לבר נש למעבד לזויה
 לאושפיזין דהא כלא בהאי תלוא, ובעוד דאיהו הנה
 אזיל עמהון אתגלי קדשא בריך הוא עליה דאברהם
 דכתיב ויי אמר המכסה אני מאברהם אשר אני
 עושה. ויי הוא ובית דיניה, בגין דקדשא בריך הוא
 הנה אזיל (דף קד ע"ב) עמהון.

תא חזי, כד בר נש עביד לזויה (לבר נש) לחבריה איהו
 אמשיך לשכינתא לאתחברא בתדיה ולמתך
 עמיה בארחה לשזבא ליה. ובגין כך פעי ליה לבר
 נש ללווי לאושפיזא בגין דתבר ליה לשכינתא
 ואמשיך עליה לאתחברא בתדיה.

לשון הקודש

המכסה אני מאברהם אשר אני עשה.
 וה' - הוא ובית דינו, משום שהקדוש
 ברוך הוא היה הולך עמם.

בא ראה, פשטן אדם עושה לזויה ולאדם
 לחברו, הוא מושך את השכינה
 להתחבר עמו וללכת עמו בדרך להצילו,
 ולכן צריך אדם ללוות את האורח פדי
 לחבר עמו שכינה ומושך עליו להתחבר
 עמו.

שאברהם ידע שהם מלאכים, למה עשה
 להם לזויה? אלא, אמר רבי אלעזר, אף
 על גב שיזע רגיל היה לעשות לכל בני האדם
 שמומנים עמו לעשות להם לזויה. ומה שהיה רגיל
 לעשות עם בני אדם עשה בהם ולזויה אותם,
 משום שפך צריך לאדם לעשות לזויה
 לאורחים, שהרי הכל תלוי בזה. ובעוד
 שהוא היה הולך עמם, התגלה הקדוש
 ברוך הוא אל אברהם, שכתוב וה' אמר

בְּגִין כִּד וַיֵּי אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה. רַבִּי חֵינָא פִתַּח (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה יי

אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גָּלָה סוּדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַגְּבִיּוֹת. זַכָּאִין אַנּוּן זַכָּאִי עֲלֵמָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתָרְעִי בְּהוּ, בְּכַל מַה דְאִיהוּ עָבִיד בְּרַקִּיעָא וְזִמּוֹן לְמַעְבַּד בְּעֲלֵמָא, עַל יְדֵי דְזַכָּאִין עָבִיד לִיה, וְלֹא כִּסִּי מְנִיחֵהוּ לְעֲלָמִין כְּלוּם. בְּגִין דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בָּעֵי לְשַׁתְּפָא

בְּתַדִּיָּה (לְצַדִּיקָא דְלֹא תִהֵא פִתְחוֹן פֶּה לְרִשְׁעִיָּא בְּכַל מַה דְאִיהוּ עָבִיד.

תָּא חוּי, כְּלָא גְלִי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא) לְצַדִּיקָא בְּגִין דְאַנּוּן אֲתִיִּין וּמִזְהִירִין לְבְנֵי נָשָׂא לְאַתְבָּא מִחֻבְיֵיהוּ וְלֹא יִתְעַנְשׂוֹן מִגּוֹ דִּינָא עֲלָאָה וְלֹא יִהֵא לֹון פִּתְחָא דְפּוּמָא לְנִבְיָה. בְּגִינִי כִּד קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹדַע לֹון רָזָא דְאִיהוּ עָבִיד בְּהוּ דִּינָא. תּוּ בְּגִין דְלֹא יִימְרוּן דְתָא בְּלֹא דִינָא עָבִיד בְּהוּ דִינָא.

לשון הקודש

פִתְחוֹן פֶּה לְרִשְׁעִים בְּכַל מַה שְׁהוּא עוֹשֶׂה.

בא ראיה, הכול מְגַלָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים, מִשׁוּם שֶׁהֵם בָּאִים וּמִזְהִירִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְשׁוּב מִחַטָּאֵיהֶם וְלֹא יַעֲנִשׂוּ מִתּוֹךְ הַדִּין הָעֲלִיּוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה אֱלֹוִי. מִשׁוּם כִּד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לָהֶם הַסּוּד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּהֵם הַדִּין. וְעוֹד, כִּדִּי שְׁלֹא יֵאמְרוּ שֶׁהֵרִי כְּלִי דִין עֲשֶׂה בְּהֵם דִּין.

מִשׁוּם כִּד, וְהוּ אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה. רַבִּי חֵינָא פִתַּח, (עמוס א) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גָּלָה סוּדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַגְּבִיּוֹת. אֲשֶׁרֵיהֶם צַדִּיקֵי הָעוֹלָם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בְּהֵם, וְכַל מַה שְׁהוּא עוֹשֶׂה בְּרַקִּיעַ וְעִתִּיד לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם – עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, וְלֹא מְכַסֶּה מִהֶם כְּלוּם לְעוֹלָמִים, כִּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְשַׁתֵּף עִמּוֹ אֶת הַצַּדִּיקִים שְׁלֹא יִהְיֶה

אמר רבי אלעזר ווי לון לתיבוא דלא ידעין ולא משגיחין ולא ידעין לאסתמרא מחוביהו. ומה קדשא בריך הוא די כל עובדוהי קשוט ואורחתייה דין. לא עביד כל מה דעביד בעלמא עד דגלי להו לצדיקיא בגין דלא יהא לון פתחא דפומא לבני נשא. גבי בני נשא לא כל שכן דאית לון למעבד מלייהו דלא ימללון בני נשא סטיא עליהון. וכן פתיב, (במדבר לב) והייתם נקיים מיי ומישראל. ואית לון למעבד דלא יהא לון פתחון פה לבני נשא, ויתרון בהון אי אנון חטאן ולא משגיחי לאסתמרא, דלא יהא ליה למדת דינא דקודשא בריך הוא פתחא דפומא לגבייהו. ובמה, בתשובה ועובדין דכשרין.

תא חזי, ויי אמר המכסה אני מאברהם. אמר רבי יהודה, קדשא בריך הוא יהב כל ארעא לאברהם (ד)

לשון הקודש

והייתם נקיים מה ומישראל. ויש להם לעשות שלא יהיה להם פתחון פה לבני אדם, ויתרו בהם אם הם חוטאים ולא משגיחים להשמר, שלא תהיה למדת הדין של הקדוש ברוך הוא פתחון פה אליהם, ובמה? בתשובה ומעשים פשרים.

בא ראה, וה' אמר המכסה אני מאברהם. אמר רבי יהודה, הקדוש

אמר רבי אלעזר, אזי לרשעים שלא יודעים ולא משגיחים ולא יודעים להשמר מחטאייהם. ומה הקדוש ברוך הוא שכל מעשיו אמת ודרכיו דין אינו עושה כל מה שעושה בעולם עד שמגלה לצדיקים כדי שלא יהיה להם פתחון פה לבני אדם, אצל בני אדם לא כל שכן שיש להם לעשות דבריהם שלא ידברו בני אדם לשון הרע בהם. וכן כתוב (במדבר

לְמַחְוֵי לֵיָהּ אַחֲסַנְתָּ יְרוּתָא לְעֵלְמוּן, דְּכַתִּיב כִּי
 אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְנַנָּה וְגו'. וְכַתִּיב
 שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה. וְלִבְתֵּר קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
 אֲצִטְרִיד לְאֶעְקְרָא אַתְרִין אֵלִין. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִידָא
 הוּא, כְּבָר יַהֲבִית ית אֲרַעָא לְאַבְרָהָם, וְהוּא אֲפָא
 לְכַלָּא, דְּכַתִּיב כִּי אַב הֶמוֹן גּוֹיִם גִּתְתִּיד. וְלֹא יָאוּת לִי
 לְמַמְחֵי בְּנִין וְלֹא אוֹדַע לְאַבְוֵהוּן דְּקָרִית לֵיָהּ אַבְרָהָם
 אוֹתְבִי. וּבְנִין כְּךָ אֲצִטְרִיד לְאוֹדַע לֵיָהּ, בְּנִין כְּךָ (אָמַר)
 וַיֵּי אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה.

אָמַר רַבִּי אֲפָא תָא חַזִּי עֲנִיתְנוּתָא דְאַבְרָהָם, דְּאָפִ
 עַל גַּב דְּאָמַר לֵיָהּ קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא זַעְקַת
 סְדוּם וְעַמּוּרָה כִּי רַבָּה. וְעַם כָּל דָּא דְאוּרִידָא עַמִּיָּה
 וְאוֹדַע לֵיָהּ דְּבַעֵי לְמַעַבְדַּ דִּינָא בְּסְדוּם, לָא כְּעָא
 קַמִּיָּה לְשׁוּבָא לֵיָהּ לְלוּט וְלֹא יַעֲבִיד בֵּיהּ דִּינָא. מָאִי

לשון הקודש

בָּנִים בְּלִי לְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם שְׂקָרָתִי לוֹ
 אַבְרָהָם אֲהַבִּי, וּמִשׁוּם כְּךָ צָרִיד לְהוֹדִיעַו,
 מִשׁוּם כְּךָ וְאָמַר וְהוּ אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי
 מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה.

אָמַר רַבִּי אֲפָא, כֹּא רֹאֶה עֲנִיתְנוּתוֹ שֶׁל
 אַבְרָהָם, שְׂאָפִ עַל גַּב שְׂאָמַר לוֹ הַקִּדּוּשׁ
 בְּרִידָא הוּא זַעְקַת סְדוּם וְעַמּוּרָה כִּי רַבָּה,
 וְעַם כָּל זֶה שְׂהָאֲרִידָא עִמּוֹ וְהוֹדִיעַ לוֹ
 שְׂרוּעָה לַעֲשׂוֹת דִּין בְּסְדוּם, לֹא בְקִשׁ

בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן אֶת כָּל הָאָרֶץ לְאַבְרָהָם
 לְהֵיוֹת לוֹ נְחֻלַּת יְרֻשָׁה לְעוֹלָמִים, שְׂכַתוּב
 כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לְךָ
 אֶתְנַנָּה וְגו', וְכַתוּב שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה.
 וְלֹאֲחַר מִכֵּן הֲצִטְרִיד הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְעַקֵּר אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַלְלוּ. אָמַר הַקִּדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, כְּבָר גִּתְתִּי אֶת הָאָרֶץ
 לְאַבְרָהָם, וְהוּא אַב לְכָל, שְׂכַתוּב כִּי אַב
 הֶמוֹן גּוֹיִם גִּתְתִּיד, וְלֹא נָאֶה לִי לְמַחוּת

טַעֲמָא בְּגִין דְּלֹא לְמַתְבַּע אֲנָרָא מִן עוֹבְדוֹי.

וְעַל דָּא שְׁלַח קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְלוּט וְשׁוּיב לִיה
בְּגִינִיָּה דְאַבְרָהָם. דְּכַתִּיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוּט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה וְגו'. מָאִי אֲשֶׁר
יֵשֵׁב בְּהֵן לוּט הָא אֲתַמָּר. אֲבָל בְּגִין דְּכֻלְּהוּ חֵיבִין
וְלֹא אֲשַׁתְּכַח (בִּינְיָהוּ), מְכַלְּהוּ דְאִית לִיה מִיַּדִּי דְזָכוּ,
בַּר לוּט. מְכָאן אֹלִיפְנָא בְּכַל אֲתַר דְּדִיִּירִין בֵּיה
חֵיבִין חָרִיב אִיתוּ.

אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּהֵן לוּט. וְכִי בְּכֻלְּהוּ הָוָה יְתִיב לוּט,
אֲלֹא בְּגִינִיָּה הָוּ יְתִיב דְּלֹא אֲתַחֲרְבוּ. וְאִי
תִּימָא בְּזִכּוֹתֶיהָ, לָא. אֲלֹא בְּזִכּוֹתֶיהָ דְאַבְרָהָם. אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, דְּשִׁמוּשָׁא דְעַבִּיד בַּר נָשׁ לְזַפְאָה,
הָהוּא שְׁמוּשָׁא אֲגִין עָלֶיהָ בְּעֵלְמָא. וְלֹא עוֹד אֲלֹא
דְאָף עַל גַּב דְּאִיתוּ חֵיבָא, אֹלִיף מֵאַרְחוּי וְעַבִּיד לֶזֶן.

לשון הקודש

דְּבַר זְכוּת פְּרַט לְלוּט. מְכָאן לְמַדְנַג,
שְׁבָבֵל מְקוּם שְׁדָרִים בּוּ רְשָׁעִים הוּא
חֲרִב.

אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּהֵן לוּט, וְכִי בְּכֻלָּם יֵשֵׁב
לוּט? אֲלֹא בְּנִלְלוּ הָיוּ מִיִּשְׁבִּים וְלֹא חֲרִיבוּ.
וְאִם תֵּאמַר בְּזִכּוֹתוֹ – לֹא! אֲלֹא בְּזִכּוֹת
אַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כֹּא רָאָה
שְׁשִׁמוּשׁ שְׁאָדָם עוֹשֶׂה לְצַדִּיק, אֹתוֹ
שְׁמוּשׁ מִגֵּן עָלָיו בְּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא

מִמְנֵוּ לְהַצִּיל אֶת לוּט וְלֹא יַעֲשֶׂה בּוּ דִין.
מַה הַטַּעַם? בְּשִׁבִיל שְׁלֹא לְתַבַּע שְׂכַר
מִמַּעֲשָׂיו.

וְעַל זֶה שְׁלַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת לוּט
וְהַצִּילוּ מִשׁוּם אַבְרָהָם, שְׁכַתוּב וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוּט
מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה וְגו'. מַה זֶה אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּהֵן
לוּט? הָרִי נְאֻמָּר, אֲבָל מִשׁוּם שְׁכָלָם
רְשָׁעִים וְלֹא נִמְצָא (בִּינְיָהוּ) מְכָלָם שְׁנִישׁ לוֹ

תָּא חַזִי דְהָא בְּגִין דְאִתְחַבַּר לֹוט בְּהַדְיָה דְאַבְרָהָם
 אַף עַל גַּב דְלֹא אֹלִיף כָּל עֹבְדֵי, אֹלִיף
 לְמַעַבְד טִיבֵי עִם בְּרִיִּין כְּמָה דְהוּה עָבִיד אַבְרָהָם,
 וְדָא הוּא דְאוֹתִיב לְכָל אַנְוִן קַרְתֵּי כָּל הַהוּא זְמַנָּא
 דִּיתְבוּ בְּתַר דְעָאֵל לֹוט פִּינִיָּהּוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חַזִי, דְשְׁכִינְתָּא לָא אַעֲדִי
 מִנִּיה דְאַבְרָהָם בְּהַחִיָּא שְׁעֵתָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אָמַר לִיה (בְּהַחִיָּא זְמַנָּא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲמִיה), אָמַר לִיה
 רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא שְׁכִינְתָּא הוּה מְלִיל עֲמִיה דְהָא
 (בְּדַרְנָא) דָּא אִתְגַּלִּי עֲלֵיה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת)
 וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי.
 אָמַר לִיה חֲבִי הוּא וְדָאֵי.

וְתָא חַזִי מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר יי זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוֹרָה
 כִּי רָבָה. בְּקַדְמִיתָא וַיִּי אָמַר. וּלְבַסּוֹף וַיֹּאמֶר

לשון הקודש

זוהי מאברהם באותה שעה שהקדוש
 ברוך הוא אמר לו ובאותו זמן שהקדוש ברוך
 הוא עמו. אמר לו רבי אלעזר, והרי
 שכנינה היתה מדברת עמו, שהרי ובדנהו
 זו התנזלה אליו הקדוש ברוך הוא,
 שכתוב (שמות ו) וארא אל אברהם אל
 יצחק ואל יעקב באל שדי. אמר לו, כך
 זה ודאי.

ובא וראה מה כתוב, ויאמר ה' זעקת

שאף על גב שהוא רשע, לומד מדרכיו
 ועושה אותם.

בא ראה, שהרי משום שהתחבר לוט
 עם אברהם – אף על גב שלא למד כל
 מעשיו, למד לעשות חסד עם הבריות
 כמו שהיה עושה אברהם, וזהו שהיה
 מושב את כל אותן הערים כל אותו זמן
 שהיו מושבים אחר שנכנס לוט פיניהם.
 אמר רבי שמעון, בא ראה ששכינה לא

וַיַּזְעִקְתָּ סָדוּם וְעַמּוֹרָה וְגו'. דָּא אִיתוּ דִּרְגָא עֲלָאָה
 דְּאִתְגַּלִּי לִיהּ עַל דִּרְגָא תַתָּאָה. (דף קד ע"ב).
 מִדְּרַשׁ הַנֶּעְלָם

וַיֵּי אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְגו' מַה כְּתִיב לְמַעַלְהָ וַיִּקְוֹמוּ מִשָּׁם
 הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סָדוּם לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים. מַה כְּתִיב
 אַחֲרָיו הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַב חֲסָדָא אֵין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים עַד שְׁנַמְלֵךְ בְּנִשְׁמַתָּן שֶׁל צַדִּיקִים הֲדָא הוּא
 דְכְתִיב, (איוב ד) מִנִּשְׁמַת אֱלֹהֵי יֹאבֵדוּ. וְכְתִיב הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם.
 אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלוּם יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים עַד
 שְׁאֵמְלֵךְ בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, וְאוֹמַר לָהֶם, הֲרָשָׁעִים חֲטָאוּ לְפָנַי,
 אֵעֲשֶׂה בָהֶם דִּין, דְכְתִיב וַיֹּאמֶר יי זְעַקְתָּ סָדוּם וְעַמּוֹרָה כִּי רָבָה
 וַחֲטָאתֶם וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמִקוּמָהּ וְהִיא יִרְאָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו
 וְלוֹמַר לְפָנָיו כְּלוּם, עַד שֵׁיֹאמַר לְמַטְטְרוּן שֵׁיִגְיִשְׁנָה לְפָנָיו
 וְתֹאמַר מַה שָּׂרַעְתָּה, הֲדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר, הֲאֵף
 תִּסְפָּה צַדִּיק עִם רָשָׁע חֲלִילָה לָךְ וְגו'.

לשון הקודש

בְּנִשְׁמַתָּם שֶׁל צַדִּיקִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב ד)
 מִנִּשְׁמַת אֱלֹהֵי יֹאבֵדוּ. וְכְתוּב הַמְּכַסֶּה
 אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 כְּלוּם יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים עַד
 שְׁאֵמְלֵךְ בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. וְאוֹמַר לָהֶם:
 הֲרָשָׁעִים חֲטָאוּ לְפָנַי, אֵעֲשֶׂה בָהֶם דִּין,
 שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר ה' זְעַקְתָּ סָדוּם וְעַמּוֹרָה כִּי
 רָבָה וַחֲטָאתֶם וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת
 בְּמִקוּמָהּ, וְהִיא יִרְאָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו
 וְלוֹמַר לְפָנָיו כְּלוּם, עַד שֵׁיֹאמַר לְמַטְטְרוּן

סָדוּם וְעַמּוֹרָה כִּי רָבָה. בְּהִתְחַלָּה וְה' אָמַר,
 וְלִכְסוּף וַיֹּאמֶר ה' זְעַקְתָּ סָדוּם וְעַמּוֹרָה וְגו'.
 זֶהוּ הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה לוֹ עַל
 הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה.

מדרש הנעלם

וְה' אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְגו'. מַה
 כְּתוּב לְמַעַלְהָ? וַיִּקְוֹמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים
 וַיִּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סָדוּם, לַעֲשׂוֹת דִּין
 בְּרָשָׁעִים. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? הַמְּכַסֶּה אֲנִי
 מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַב חֲסָדָא, אֵין הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים עַד שְׁנַמְלֵךְ